โครงการเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตรภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร
ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐

๑. หน่วยงานรับผิดชอบ

๑.๑ หน่วยงานหลัก กรมส่งเสริมการเกษตร

๑.๒ หน่วยงานบูรณาการ

๑.๒.๑ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

๑.๒.๒ หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/นโยบาย

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ: ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๒.๑ ประเด็นแผนแม่บท: ประเด็นพลังทางสังคม

๒.๒.๒ ประเด็นแผนย่อย: การเสริมสร้างทุนทางสังคม

๒.๒.๓ เป้าหมายของแผนย่อย: ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓

๒.๓.๑ หมุดหมายที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

๒.๓.๒ เป้าหมาย: มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น

๒.๔ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

๒.๔.๑ เป้าหมายที่ ๑๖ ความสงบสุข ยุติธรรม และสถาบันเข้มแข็ง

๒.๔.๒ เป้าหมายย่อย ๑๖.๗ สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดีในทุกระดับการตัดสินใจ

๒.๕ นโยบายรัฐบาล

๒.๕.๑ ข้อ ๑ นโยบายพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

- ข้อ ๑.๒ สืบสานต่อยอดโครงการพระราชดำริและโครงการตามแนวพระราชดำริ
  - การส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒.๖ นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒.๖.๑ ข้อ ๓ พัฒนาศักยภาพเกษตรกร

- ยกระดับทักษะผ่านหลักสูตร Reskill และ Upskill
  - สร้างองค์ความรู้ ทักษะสมัยใหม่/สนับสนุนการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

๒.๗ ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๗๐

- ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ ข้อ ๔ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนย่อยของแผนแม่บท ข้อ ๔.๑.๑ พลังทางสังคม ข้อ ๔.๑.๑.๔ การดำเนินภารกิจตามแผนแม่บทพลังทางสังคม

/๓. หลักการ...

๓. หลักการและเหตุผล

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ไปทรงเยี่ยมราษฎรในชนบทห่างไกลและทุรกันดารทั่วประเทศมาตั้งแต่ยังเยาว์พระชันษา ได้ทอดพระเนตรเห็นสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ทำให้ทรงทราบปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความยากจน ความขาดแคลนอาหารและปัจจัยต่าง ๆ การขาดบริการสาธารณสุขและการศึกษา จึงมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะทรงช่วยเหลือเด็กและเยาวชนและประชาชนที่ด้อยโอกาสในถิ่นทุรกันดาร สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เริ่มงานพัฒนาเด็กและเยาชนในถิ่นทุรกันดารมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๓ และได้ทรงงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลามากกว่า ๓๐ ปี แต่ละปีมีเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสในพื้นที่ทุรกันดารได้รับการพัฒนา โดยการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้กำหนดเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาไว้ว่า “เด็กและเยาวชนมีโภชนาการดี สุขภาพแข็งแรง ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน มีความรู้ และทักษะทางวิชาการและการอาชีพเพื่อเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติได้”

ปัจจุบัน สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับสถานศึกษาในโครงการตามพระราชดำริทุกสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ ๕ เป็นแผนระยะ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙) ขึ้น เพื่อเชื่อมต่องานพัฒนาในช่วงที่ผ่านมาเข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน รวมทั้งการปรับเปลี่ยนประเทศสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ การเข้าเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน การเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ และสังคมดิจิทัล เพื่อให้เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารได้รับการเตรียมพร้อม สามารถก้าวไปพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ ฉบับที่ ๕ นี้ จึงได้จัดทำให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ที่น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาและของทุกภาคส่วนที่สนับสนุนการพัฒนา และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนร่วมกันผลักดันการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ สามารถปรับให้เหมาะกับบริบทและสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแตกต่างกันไป

ส.ป.ก. ได้เข้าร่วมสนองงานโครงการเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตรภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมชลประทาน กรมหม่อนไหม และสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ขับเคลื่อนและเชื่อมโยงกลไกโรงเรียน ผู้ปกครอง องค์การส่วนตำบล สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ระบบงานเครือข่ายชุมชนโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

/เพื่อให้...

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมถึงเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตรภายใต้วัตถุประสงค์แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร และบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ส.ป.ก. จึงได้จัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตร ภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ เพื่อให้โรงเรียนเป็นกลไกที่เชื่อมโยงกับชุมชน ก่อเกิดการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อสนับสนุนโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในการพัฒนานักเรียน ให้มีทักษะด้านการเกษตร มีโภชนาการที่ดี มีสุขภาพแข็งแรง สามารถลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่ความมั่นคงด้านอาหาร

๔.๒ เพื่อขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ครอบครัว/ชุมชน ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

๔.๓ ส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

๕. กลุ่มเป้าหมาย/พื้นที่ดำเนินการ

โรงเรียนสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในเขตปฏิรูปที่ดิน และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๔๕ โรงเรียน ๒๔ จังหวัด

๖. วิธีดำเนินงาน

๖.๑ ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์และจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการ

๖.๒ ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้ ส.ป.ก.จังหวัด และผู้ที่เกี่ยวข้อง

๖.๓ จัดสรรงบประมาณให้ ส.ป.ก.จังหวัด

๖.๔ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการฝึกอบรมนักเรียน สร้างทักษะกระบวนการเรียนรู้ระบบงานเกษตร

๖.๕ สนับสนุนวัสดุการเกษตรปัจจัยการผลิตให้แก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียน เพื่อจัดทำระบบงานเกษตรในการสนับสนุนอาหารกลางวันให้แก่นักเรียนในโรงเรียน

๖.๖ การรายงานความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำเดือนในระบบ ALRO Tracking และรูปแบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปี

๖.๗ ประสานและติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม

๖.๘ การสร้างภาพลักษณ์ผลการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวเนื่องกับโครงการฯ

๖.๙ พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด/ส่วนกลาง

/๗. ตัวชี้วัด...

๗. ตัวชี้วัด

๗.๑ เชิงปริมาณ

- โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมตามแนวพระราชดำริเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวันให้แก่นักเรียน จำนวน ๔๕ โรงเรียน ๒๔ จังหวัด

๗.๒ เชิงคุณภาพ

- ร้อยละ ๗๐ ของปริมาณผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตได้ถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ ประกอบอาหารกลางวัน (ผลผลิตทางการเกษตร หมายถึง ผลผลิตที่มีการผลิตขึ้นในโรงเรียน ภายใต้โครงการฯ ของโรงเรียน)

- ร้อยละ ๗๕ นักเรียนของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถขยายผลสู่ครอบครัวหรือชุมชน

๘. งบประมาณ

รวมทั้งสิ้น ๒,๖๔๑,๘๐๐ บาท (สองล้านหกแสนสี่หมื่นหนึ่งพันแปดร้อยบาทถ้วน) ประกอบด้วย

๙.๑ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ จำนวน ๑,๙๔๑,๘๐๐ บาท (หนึ่งล้านเก้าแสนสี่หมื่นหนึ่งพันแปดร้อยบาทถ้วน)

๙.๒ เงินนอกงบประมาณ (เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) จำนวน ๗๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนบาทถ้วน)

๙. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

๑ ตุลาคม ๒๕๖๙ - ๓๐ กันยายน ๒๕๗๐

๑๐. ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ

๑๐.๑ โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในเขตปฏิรูปที่ดินที่เข้าร่วมโครงการมีระบบงานเกษตรเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวันให้แก่นักเรียนอย่างเพียงพอ นักเรียนมีโภชนาการที่ดี สุขภาพแข็งแรง ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่ความมั่นคงด้านอาหาร

๑๐.๒ นักเรียนของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในเขตปฏิรูปที่ดินที่เข้าร่วมโครงการ มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในระบบงานเกษตร เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถขยายผลสู่ครอบครัวและชุมชน

๑๐.๓ เกิดความรู้และทักษะด้านระบบงานเกษตร เช่น การลดสารเคมี ลดการเผา ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก และการปลูกป่าทดแทน เป็นต้น